

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Valtionvarainministeriö
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

Pvm 8.11.2013
Dnro 1347/00.01.02.00/2013
Viite Lausuntopyyntö 15.10.2013

Lausuntopyyntö perustietovarantojen viitearkkitehtuurin luonnoksesta

Valtionvarainministeriö on pyytänyt lausuntoa perustietovarantojen viitearkkitehtuuria koskevasta luonnoksesta. Itä-Suomen yliopiston lausunnon on valmistellut yliopiston Tietotekniikkakeskuksessa.

Luonnos on huolellisesti laadittu ja perustietovarannot on kiinnitetty osaksi suurempaan kokonaisuuteen, julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuriin. Luonnoksessa on edelleen kuvattu perustietovarantojen sijoittuminen julkisen hallinnon tietoarkkitehtuurin sisällä tasoille perusdatavarannot ja yleiset informaatiovarannot.

Hyödyntämiskohteissa tulisi huomioida myös tavoite pitkäaikais- ja pysyvässäilytyksen järjestämisestä varantoihin tuotettavien tietojen osalta niin, että tiedon tuottajat selkeästi vapautettaisiin tästä velvollisuudesta. Useat erilaiset ja rinnakkaiset ratkaisut ovat kalliita. Osa tiedon tuottajista ei välttämättä pysty resurssien tai osaamisen puutteen takia vaatimusten mukaisiin ratkaisuihin. Kun tiedon tuottamisessa varantoihin on väistämättä kustannuksia, mielellään näkisi vastapainoksi myös saavutettavia säästöjä.

Luonnoksessa on kuvattu kokonaisuuteen liittyvät tärkeimmät käsitteet. Muutostietopalvelu – käsitteen määrittely kaipaa tarkentamista. Nimen, nykyisen määritelmän ja roolikuvausten perusteella tulee mieleen vaihtoehtona tiedon hyödyntäjälle myös tiedon tuottajalle tarjottu palvelu.

Julkisen hallinnon arkkitehtuuriperiaatteiden noudattamisen tavoitteita ja hyötyjä on lueteltu, mutta aikajännettä, jolla hyödyt ajatellaan saavutettavan, ei ole määritetty. Esim. kustannustehokkuuden saavuttaminen edellyttää todella merkittäviä muutoksia koko nykyiseen järjestelmäkantaan, mikä vaatii paljon työtä, aikaa ja rahaa.

Perustietovarantoon liittyvissä prosesseissa on samoja prosesseja tietovastuullisen ja tiedon tuottajan rooleilla. Tekstikuvauskaan ei täysin kerro roolien välisiä eroja samoissa prosesseissa.

Virhetilanteiden hallinnasta sopimiseen kuuluu oleellisena osana myös vastuukysymykset. Luonnoksessa otetaan kantaa lähinnä virheistä tiedottamiseen. Tietoon liittyvien tarkistussääntöjen kohdalla jää vaikutelma, että puhutaan täysin irrallisten tietojen tarkistuksesta. Oikeellisuus on usein riippuvainen muista tiedoista, jolloin vaikutusta oikeellisuuteen on mm. eri tietojen päivitysrytmillä ja voimassaoloajalla.

Viitearkkitehtuurin määrittelyssä on käytetty hyvin hyödyksi jo tehtyä työtä johon viitataan ja jota osittain lainataan selventämään tekstiä. (esim. sähköisen asioinnin viitearkkitehtuuri vs. käyttöliittymä tai käsitekuvaukset vs. JHSMETA.fi)

Roolien, tietojen, toimijoiden yms. välisiä yhteyksiä on havainnollistettu onnistuneesti erilaisilla kaavioilla ja matriiseilla. Sivun 22 alaosan matriisissa maistraatin roolina on tietovastuullinen. Tähän tuntui sopivalta myös tiedon tuottaja. Esimerkin (s.23) käyttötapaukset eivät tässä tapauksessa selventäneet asiaa.

Luonnoksessa on otettu ennakoivasti huomioon myös tulevaa, esim. kansallinen palveluväylä, jonka tuloon on myös ohjeistettu varautumaan toimimalla perustietovarantojen rajapintamäärittelyn mukaisesti. Rajapintapalvelujen pääluokkien nimeäminen kannattaa harkita uudelleen. 'Tietojen hakemiseen liittyvät rajapintapalvelut' ja 'Tietojen noutamiseen liittyvät rajapintapalvelut' kuulostavat täsmälleen samoilta.

Luonnoksessa on otettu huomioon tiedon aidot käyttötapaukset ja suunnitellaan myös palvelukokonaisuuksia yksittäisten irrallisten tietojen tarjoamisen rinnalle. Integraatiotekniikoiden suositukset ovat yleisesti käytössä olevien mukaisia. Tämä on kustannustehokasta olemassa olevan tekniikan ja osaamisen näkökulmasta sekä osaltaan jatkuvuuden turvaamista.

Tietovarantojen turvatasoksi esitetään Vahti-ohjeistuksen korotettua tasoa. Tässä yhteydessä tulee selvittää, millaisia vaikutuksia ko. turvaton määrittelyllä on tietojen hyödyntämisen näkökulmasta palveluiden joustavaan saavutettavuuteen.

Perttu Vartiainen
rehtori